

STUDIEUNDERSØGELSEN 2021
København

Foreningen af Danske Lægestuderende

Uddannelsespolitisk Udvalg

Indholdsfortegnelse

<i>Generelt</i>	1
<i>Stress</i>	2
<i>COVID-19</i>	4
<i>Andre psykiske problemstillinger</i>	5
<i>Klinik</i>	7
<i>Forskning</i>	9
<i>Fremtidsudsigterne som læge</i>	11

Generelt

Formålet med Studieundersøgelsen er overordnet set at afdække graden af trivsel i alle sine former på medicinstudierne på landets fire lægeskoler med den hensigt at skabe et grundlag for det videre arbejde med optimering af studiet. I 2021 har vi med Studieundersøgelsen bestræbt os på at bevare reproducerbarheden og dermed spørgerammen vedr. Studieundersøgelsen så vidt muligt, så evt. observerede forskelle i resultater udledt fra Studieundersøgelsen kan fremlægges med en vis grad af signifikans, om man vil. Denne ambition kan eksemplificeres ved, at vi har beholdt WHO-spørgsmålene om stressbelastning og depression. I år har vi også sat os for at undersøge COVID-19-pandemiens påvirkning på de studerendes studie og trivsel.

Studieundersøgelsen har som altid en række fokusområder:

- Stress
- Andre psykiske problemstillinger
- Fremtidsudsigterne som læge
- Klinik
- Forskning

I 2021 deltog 1163 medicinstuderende fra KU i Studieundersøgelsen. Dette svarer til en øget svartilslutning på 18,4% sammenlignet med antallet af respondenter fra 2019 og en dækning på 31,7% taget det samlede antal af medicinstuderende på KU i betragtning.

Stress

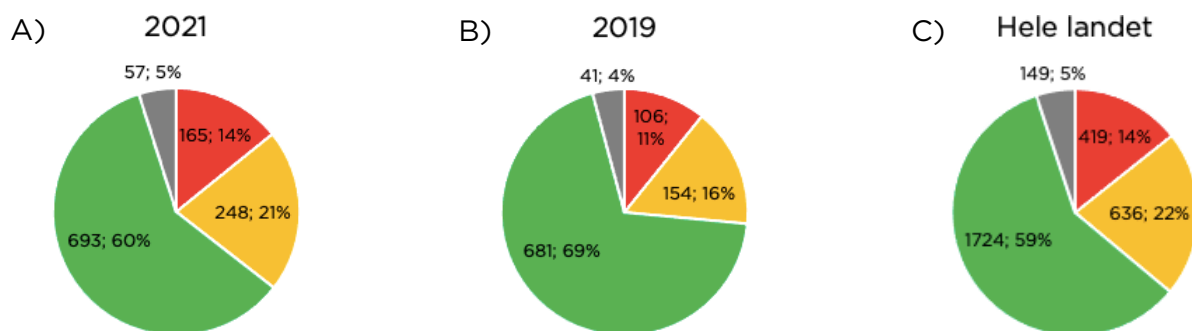
WHO har udarbejdet en måde, hvorpå man kan undersøge i hvor høj grad, man er i risiko for stressbelastning eller depression. Man præsenteres for fem udsagn, og disse er som følger:

- I de sidste to uger har jeg været glad og i godt humør.
- I de sidste to uger har jeg følt mig rolig og afslappet.
- I de sidste to uger har jeg følt mig aktiv og energisk.
- I de sidste to uger er jeg vågnet frisk og udhvilet.
- I de sidste to uger har min dagligdag været fyldt med ting, der interesserer mig.

Til hvert af disse skal man angive i hvor lang tid, man i løbet af de sidste to uger har kunnet erklære sig enig i udsagnene. Afhængigt af ens svar opnås et tal for hvert udsagn. Svarmulighederne er, som følger (tallet i parentes er det, man opnår, hvis man anvender den givne svarmulighed):

- På intet tidspunkt (0)
- Lidt af tiden (1)
- Lidt mindre end halvdelen af tiden (2)
- Lidt mere end halvdelen af tiden (3)
- Det meste af tiden (4)
- Hele tiden (5)

Summen af tallene findes og multipliceres med 4. Hvis man opnår en score på 0-35, er man i stor risiko for depression eller stressbelastning. Hvis man opnår en score på 36-50, er man i risiko for depression eller stressbelastning. Hvis man har en score på over 50, er man ikke umiddelbart i risiko for depression eller stressbelastning.

Figur 1 Stressbelastning og depression jf. WHO's definitioner. A) 60% på KU er i 2021 ikke i risiko for stressbelastning eller depression, men 21% er, og yderligere 14% er i stor risiko. B) 69% på KU var i 2019 ikke i risiko for stressbelastning eller depression, men 16% var, og yderligere 11% var i stor risiko. C) 59% i hele landet er i 2021 ikke i risiko for stressbelastning eller depression, men 22% er, og yderligere 14% er i stor risiko.

Af dette kan ses, at 35% på KU er i risiko for stressbelastning eller depression, heraf 14% i stor risiko. Dette er en stigning fra hhv. 27% og 11% i 2019.

Det er svært at konkludere præcist, hvad der er årsag til disse foruroligende tal, men vi har de seneste år set et stigende præstationspres hos de yngre generationer, og COVID-19-pandemien har gjort det sværere for ældre studerende at række ud og hjælpe de nye på studiet.

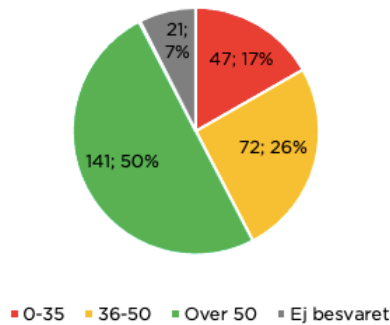
En ting er dog helt sikkert; det er noget, som skal forbedres gennem en intensiv arbejdsindsats.

Arbejdsgruppen bag Studieundersøgelsen 2021 har været af den overbevisning, at man med fordel kunne undersøge omfanget af stress blandt alle studerende på længere videregående uddannelser for at sammenligne med FADLs resultater blandt de lægestuderende og derudfra drage evt. konklusioner omkring forhold vedr. den medicinske uddannelse. Det er dog værd at notere sig, at arbejdsgruppen ikke har kunnet finde andre foreninger eller instanser, der har anvendt WHO's tilgang til afdækning af stressbelastning eller depression blandt andre studerende.

COVID-19

Da indsamlingen af data foregik i foråret 2021, har vi sat ekstra fokus på de 3 semestre, som er startet under pandemien eller lige før. Her ses resultatet:

WHO-score for 1.-3. sem.

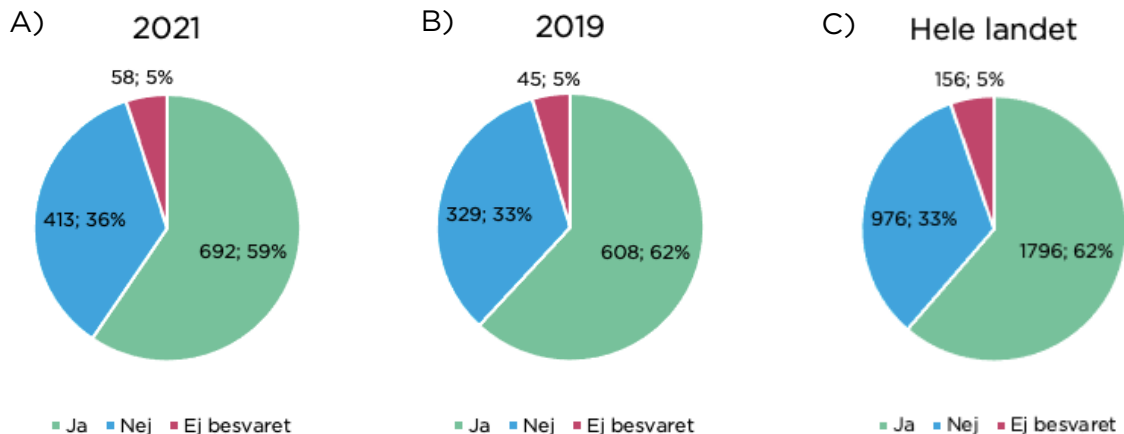

Figur 2 Stressbelastning og depression jf. WHO's definitioner for 1.-3. sem.

Samtidigt har vi også undersøgt de enkelte semestres trivsel. De studerende, som startede i september 2020, har en væsentlig lavere trivsel med 34% i risiko for stressbelastning og depression, og yderligere 20% i stor risiko, og kun 44% uden for umiddelbar risiko. Som udgangspunkt ligger alle disse semestre under gennemsnittet for trivsel, hvilket giver mening, da de ikke har den beskyttende faktor i studiemiljøet, som er en så stor del af de medicinstuderendes hverdag. I de kommende semestre bliver der et stort opsamlingsarbejde for at bedre særligt disse studerendes trivsel.

Generelt har 51% svaret, at COVID-19 har haft en dårlig indvirkning på deres trivsel, og 11% har svaret meget dårligt. 10% mener, at COVID-19 har haft en god eller meget god indvirkning på deres trivsel, hvilket kunne tyde på, at der er en mindre gruppe af studerende, som har haft brug for den ro, som COVID-19 har givet på nogle parametre. Generelt er konsensus dog, at kvaliteten har været forringet på studiet under COVID-19, idet 55% angiver dårlig eller meget dårlig indvirkning på semesterudbyttet, 68% tilkendegiver det samme for udbyttet af undervisningen og 63% angiver det samme for kvaliteten af uddannelsen. Tallene overrasker ikke just, da universiteterne har været nødt til at omlægge store dele af undervisning og så fremdeles fra fysisk fremmøde til online platforme. Tallene må derfor også siges at give et betydeligt fingerpeg omkring vigtigheden af fysisk funderet undervisning på den medicinske uddannelse.

Andre psykiske problemstillinger

Figur 3 Har du, eller har du haft psykiske problemer i løbet af studiet (fx eksamensstress, social afskærmning, uoplagthed, træthed, angst, depression etc.)? A) 59% på KU har eller har haft psykiske problemer i løbet af studiet i 2021. B) 62% på KU havde eller havde haft psykiske problemer i løbet af studiet i 2019. C) 62% i hele landet har eller har haft psykiske problemer i løbet af studiet i 2021.

Adspurgt om hvorvidt de studerende har oplevet psykiske problemer, ses det, at 59% svarer ja til dette (2019: 62%). Denne procentvise andel adskiller sig ikke just fra de nationale tal.

Adspurgt om typen af psykisk problemstilling (det skal nævnes, at de studerende havde mulighed for at krydse flere af) angav 70% stress (2019: 70%), 58% tristhed (2019: 54%), 27% depression (2019: 23%) og 35% angst (2019: 30%). Herudover oplevede 53% koncentrationsproblemer (2019: 49%), og 56% angav motivationsproblemer (2019: 50%). Der var 34%, der angav at have studietvivl (2019: 30%), og 31% svarede eksamensproblemer (2019: 30%).

Mere positivt - set i relation til de tidligere Studieundersøgelser - er det dog, at mange får hjælp til disse problemer. I 2017 svarede 39% ja til, at de modtog hjælp, i 2019 svarede 47% ja, og i 2021 er det 55%. Det er positivt, at flere får hjælp til deres problemer, men ikke desto mindre er det stadig for få, og hjælpen er et punkt, hvor der kan løftes, så man forhåbentlig kan bedre trivsel. Af hjælpen, der søges, er det særligt psykolog hos 54% (2019: 62%), familie hos 56% (2019: 51%) og egen læge hos 41% (2019: 38%). Herudover søger 19% til studievejledningen (2019: 27%). Det er problematisk, at vi ser en faldende tilslutning til studievejledningen og psykologhjælp. Under COVID-19 har meget været aflyst eller online, hvilket kan være årsag til denne faldende tilslutning og i stedet have bevirket henvendelse til familie og venner mhp. hjælp.

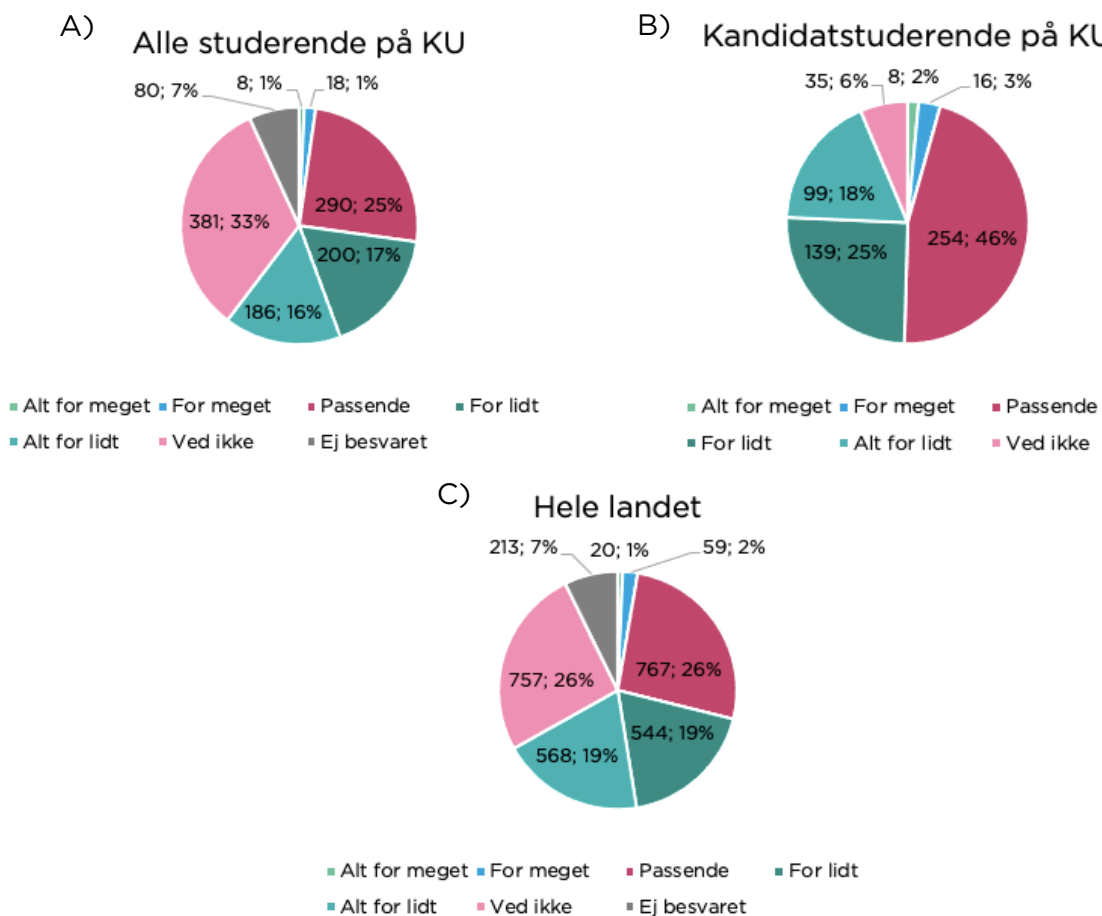
Derudover har FADL denne gang også spurgt ind til fysiske manifestationer af de psykiske problemstillinger, hvor 62% rapporterer, at de har oplevet dette. De

adspurgte fik mulighed for selv at beskrive disse, hvor tilbagemeldingerne omfattede bl.a. hjertebanken, hovedpine, søvnbesvær, rystelser i kroppen og hænder samt grådlabilitet.

FADL spurgte også de studerende om, hvilke konsekvenser de psykiske problemstillinger evt. har haft (der har været mulighed for at vælge flere svarmuligheder). I 2021 har 58% oplevet konsekvenser (2019: 61%); af disse nævner 29% lavere karakterer, 26% dumpet eksamen, og 20% tog fri i en periode.

Positivt er det, at kun 6% svarer ja til at have brugt præstationsfremmende midler mod 9% i 2019. Typen af præstationsfremmende middel er koffeinpiller for 57% af dem (2019: 36%), betablokkere for 46% (2019: 47%) og Ritalin for 14% (2019: 24%).

Klinik

Figur 4 Hvad synes du om mængden af klinik på studiet? A) Figuren viser tallene for alle studerende på KU i 2021. B) Figuren viser tallene for de kandidatstuderende på KU i 2021. C) Figuren viser tallene for de studerende i hele landet i 2021.

Hvis man medtager alle respondenter, synes 25%, mængden af klinik er passende, og 33% ved ikke, hvad de synes om mængden af klinik på studiet; disse tal ligner i store træk de nationale tal. Hvis man differentierer i besvarelserne, således man kun medtager svarene fra dem, der har været i klinik, synes 46%, mængden af klinik er passende. Dog mener 43% af de kandidatstuderende, at der er for lidt eller alt for lidt klinik.

FADL har også spurgt de studerende i hvor høj grad, de har været tilfredse med kvaliteten af deres klinikophold. 78% er tilfredse eller meget tilfredse, hvilket ligner meget de nationale tal, hvor denne procentvise andel er på 80%. Det skal bemærkes, at der ikke er spurgt ind til tilfredsheden med ophold på de enkelte afdelinger. Det er positivt at se, at de studerende er overvejende tilfredse med deres ophold - specielt når man sammenligner med 2019, hvor 74% var tilfredse eller meget tilfredse med kvaliteten af deres klinikophold.

I Studieundersøgelsen bliver der også spurgt om, hvad de studerende synes, der skal til af forbedringer ift. klinikopholdene. Her udtrykker flere tvivl omkring det at blive færdig som læge eksemplificeret med denne respondents svar: *”Og så har jeg manglet supervision og feedback. Og så synes jeg, der er for lidt klinik. Jeg føler mig dybest set ikke klar til selv at skulle ud og være læge, selvom jeg kun mangler ét semester.”*

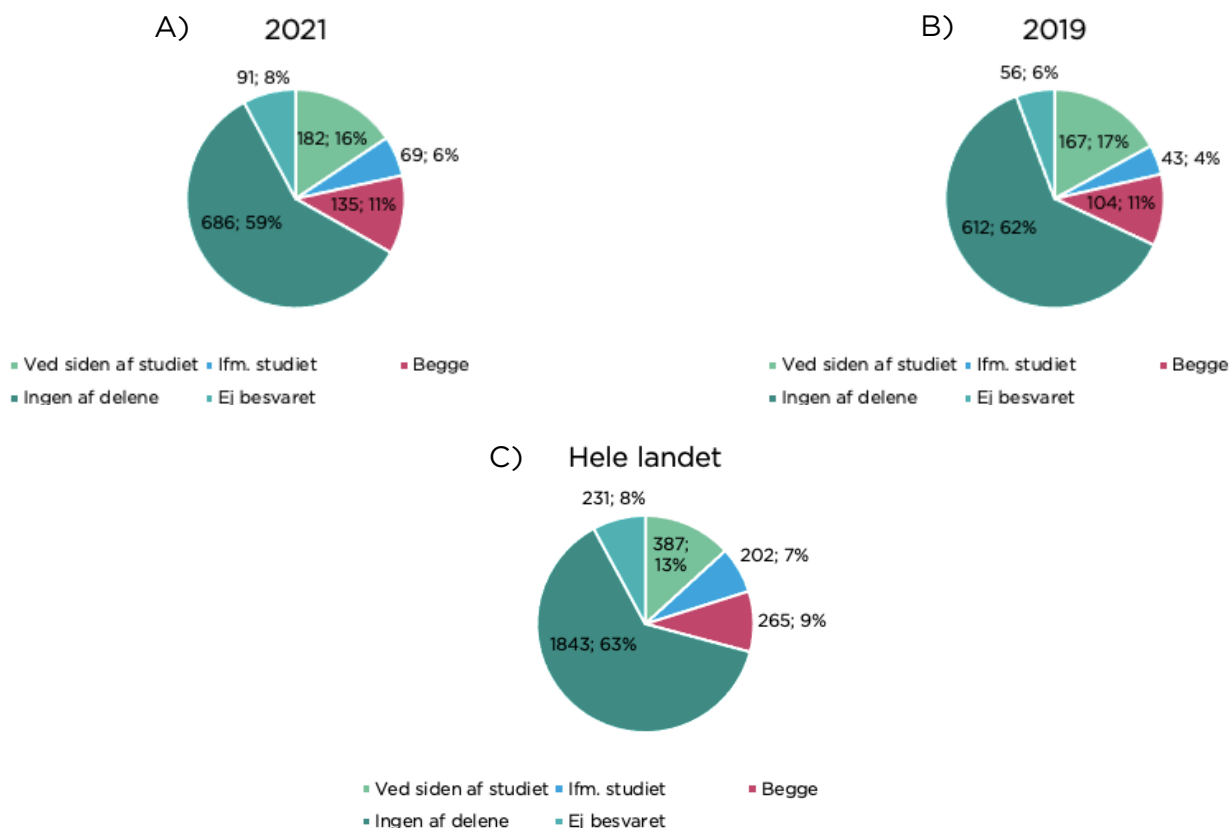
Nogle af de studerendes forslag til forbedring af klinikopholdene er:

- Færre studerende pr. afdeling, så der er større mulighed for at opleve forvagtsfunktionen. Generelt angives for få dage med lærerige funktioner, som ellers er forventet, at vi er i stand til at varetage, når vi bliver læger.
- Bedre planlægning for at minimere spildtid, og så den studerende ikke ender med at være til overs. Der ønskes i forlængelse heraf konkrete opgaver.
- Positiv modtagelse og gerne 'mentor'-ordning med fast læge, som man kan gå til og støtte sig op ad til fx morgenkonference.
- Bedre supervision og mere produktiv feedback, så man føler sig mere tryk i selvstændigt arbejde.

FADL har også spurgt de studerende, om de har haft et lægevikariat, og hvordan udbyttet af det har været sammenlignet med udbyttet af klinikopholdet på studiet.

Hertil svarer 36% af dem, der har bestået 8. semester, at de har haft et lægevikariat (eller været på lægevikarhold). 69% svarer, at det faglige udbytte af lægevikariatet er lidt større eller meget større ift. klinik på studiet, og 20% svarer, at det er ligeværdigt. I tallene ses grobund for større fokus på klinikundervisningen og styrkelsen heraf fra universiteternes og afdelingernes side, således de studerende føler sig klædt på til det kommende lægeliv.

Forskning

Figur 5 Har du på noget tidspunkt i løbet af dit studium været tilknyttet et forskningsprojekt? A) Denne figur afspejler svarene fra de studerende på KU i 2021. B) Denne figur afspejler svarene fra de studerende på KU i 2019. C) Denne figur afspejler svarene fra de studerende i hele landet i 2021.

Som det ses i figur 5, er studerende på KU relativt forskningsaktive sammenholdt med landsgennemsnittet. Således tilkendegiver 33% at have forsket i løbet af deres studietid; størstedelen af disse primært ekstracurriculært, som tilnærmelsesvist er en lige så stor andel som i 2019 (2021: 16%; 2019: 17%). Arbejdsgruppen bag den lokale Studieundersøgelsesrapport på KU har i 2021 fundet det interessant at se på, hvor stor en andel af de studerende på 11. og 12. semester, der har forsket i løbet af deres studium. Her ser vi, at 36% både har forsket ifm. studiet og ved siden af studiet (2019: 40%), 25% ifm. studiet (2019: 18%), og 20% har ikke forsket i løbet af deres studietid (2019: 25%). 75% af de studerende, som næsten er færdiguddannede, har altså prøvet kræfter med forskning.

Af de respondenter, som forskede ekstracurriculært, er 71% blevet aflønnet herfor (2019: 66%). Dette tal adskiller sig ikke videre fra den nationale procentsats på 64%. Aflønningen stammer i 27% af tilfældene fra en privat forskningsfond (2019: 30%) og i 23% af tilfældene fra afdelingens driftsbudget (2019: 27%). 26% ved ikke, hvorfra deres løn stammer (2019: 19%).

Når det kommer til den eksakte aflønning, får/fik 46% 10.000 kr. fast om måneden (2019: 52%) og 41% timeløn (2019: 32%). Når adspurgt om den eksakte timeløn angav flest at få 140-159 kr. (35%), 120-139 kr. (18%) og 160-179 kr. (17%). Dertil kommer antallet af interesselimer, de studerende bruger/brugte på deres forskning pr. uge - timer, som de ikke får udbetalt løn for. Her angiver 56% (2019: 65%) at anvende interesselimer under deres forskningsforløb; for 10% drejer det sig om over 15 timer om ugen (2019: 12%), hvilket må siges at være mange arbejdstimer uden honorering.

De studerende har beskæftiget sig med mange forskellige typer af projekter i deres forskningsforløb. Når adspurgt til typen af projekt tilkendegiver flest, at der har været tale om funktion som assistent på klinisk forskningsprojekt (49%), eget databaseforskningsprojekt (30%) og eget kliniske forskningsprojekt (22%) - det skal bemærkes, at man har kunnet vælge flere valgmuligheder.

Årsagerne til, at de studerende forsker, er også forskellige (det har været muligt at krydse flere valgmuligheder af). Flest (68%) angiver udvidelse af CV/styrkelse af akademikerrollen som motivation for at forsker. Dertil kommer også forskningsinteresse (65%), ifm. bachelor-/kandidatopgave (63%) og ønsket om at publicere en artikel (59%).

Fremtidsudsigterne som læge

Udsigterne til den kommende fremtid som læge kan skabe grobund for mange tanker og overvejelser herom. Adspurgte om oplevelsen af karrierevejledning svarer 51%, at de ikke har en holdning til dette. Blandt dem, der har en holdning, er tendensen, at der opleves større mangel (32%) end overflod (9%) af vejledning.

Ikke desto mindre har de fleste studerende et drømmespeciale (66%). Her er der i de fleste tilfælde tale om almen medicin (9%), pædiatri (8%) og gynækologi-obstetrik (7%). Dog ved 26% endnu ikke, hvad deres drømmespeciale er. Dette var også tilfældet i 2019. Blandt dem, der havde et drømmespeciale i 2019, var der tale om almen medicin (10%), pædiatri (8%) og anæstesiologi (6%).

Spørgsmål til indhold eller dataindsamling af Studieundersøgelsen 2021 rettes til Foreningen af Danske Lægestuderende, Hovedforeningen.
Studieundersøgelsen 2021 er udarbejdet af: Liv Therese Holm-Nielsen, Emma O. K. E. Bengtsson, Lotte Bjerre Lassen, Clara Møllgaard, Sandra Egholm Andersen, Sille Sofie Christiansen, Peter Schaldemose, Anne Sofie Jacobsen, Oscar Juul, Jeppe Terpger Christiansen, Emma Louise Møller, Henrik Sørensen og Sune Holm Hansen.